

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

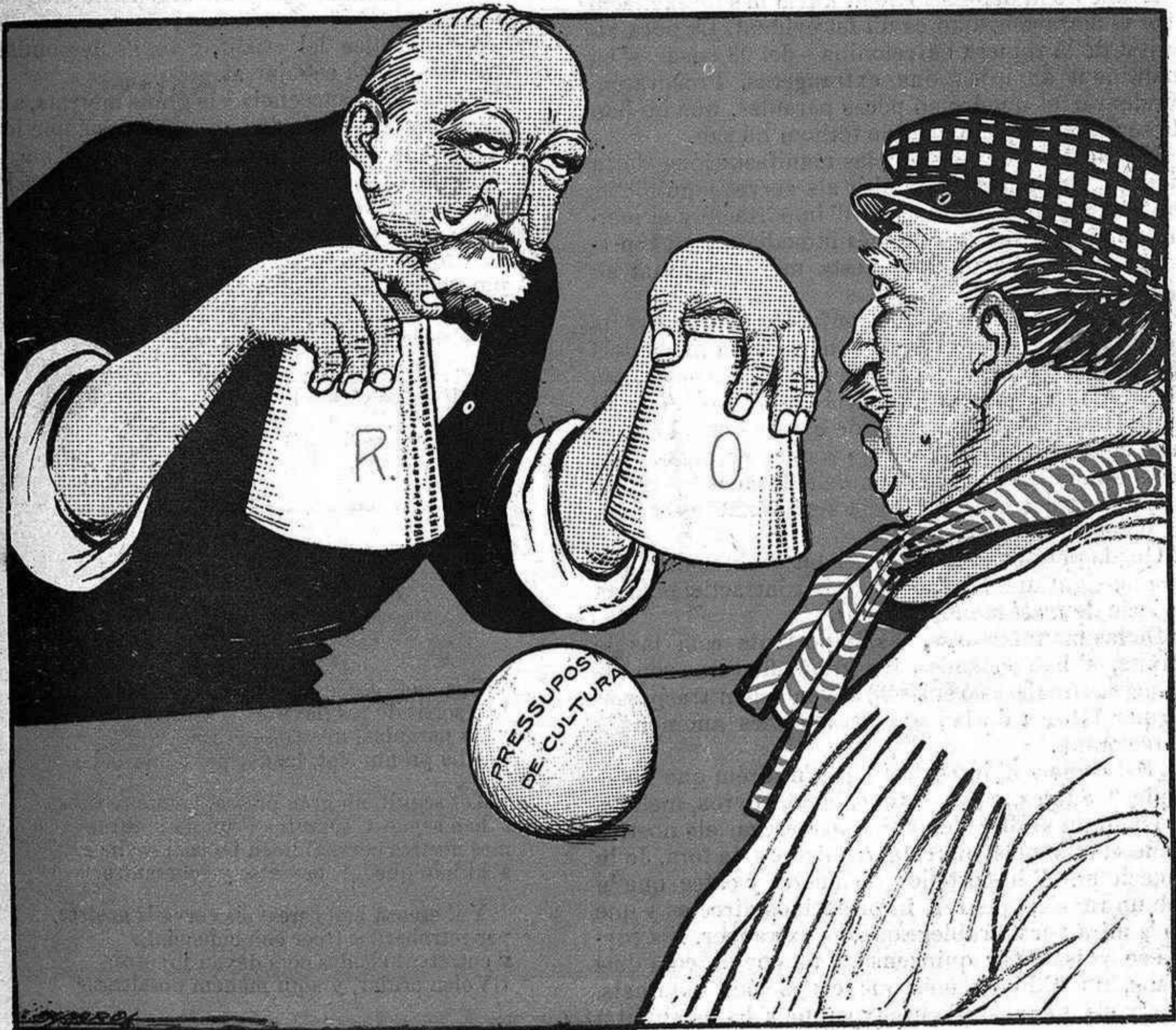
PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

PREPARANT UNA JUGADA BRUTA

L' ESPECTADOR: —Si m' ha de creure, retiris avants del escamoteig. Fet y fet, també l' invitarán á retirar-se després...

EL DINER PORUCH

DESPRES del pánich als carrers, el pánich á las caixas. Diu que ja está passat, y tan de bó que sigui cert, pera 'l bé de tothom; pero lo cert es que de pánich n' hi ha hagut y que pera tapar forats han tingut de llensar á plassa las bancas barceloninas tots els *fondos* dels comptes corrents. N' hi ha uns altres de *fondos*, el pes mort del nostre mercat, que están amagats als soterranis, y que no surten may á la llum del día; son millonadas las que están en dipòsit sense treballar, tancadas, tapadas com un cau de pestilencia, perque 'l diner que no corra es diner que 's corromp. La riquesa es viventa, 's mou y 's transforma sense parar. Per aixó el diner desat no fa riquesa, y Barcelona no es tan rica com ho hauria d' esser. Aquest diner poruch, que no gosa sortir á plassa, ha portat el pánich d' ara.

Els símptomas de la miserable depressió de la setmana passada son al revés dels que caracterisan modernament els pánichs formidables dels grans mercats mundials. La cayguda vé sempre, fatalment, després d' un cós frenétich cap amunt; s' estimban els especuladors com un remat de bestiar que ha corregut alocat per la montanya sense saber ahont anava. Aquí, es la montanya mateixa que s' ha esllavissat, arrossegada pel metall preciós que porta á dins y que ningú aprofita.

Avans de la depressió no hi havia la sobreexcitació sino el marasme; aixó es un fet evident. La poca vitalitat de la riquesa barcelonina—del 98 ensá—s' ha mantingut ab injeccions estrangeras. Procurarém condensar el quadro en pocas paraulas, que no han de ser cap revelació, perque tothom ho sab.

No cal més que repassar las manifestacions de la riquesa, que 's poden reduhir als serveys públichs, las manufacturas, el comers d' importació y el mercat de valors; tot lo que més immediatament representa capital vivent, y que está més relacionat ab el pánich d' ara.

Els serveys públichs que confereixen al que se 'ls emprén veritables monopolis han anat á mans dels estrangers (belgas y alemanys) que son amos de tots els tranvías, alguns de fundació barcelonina, com el de la Dreta del Ensanche, el de Sans, el carril de Sarríá, el de Circunvalació: tots venuts pera guardar-se 'ls diners. Las ayguas son dels francesos, com la major part del gas, y com la electricitat es també, en bona part, dels alemanys.

Queda pera Barcelona la societat d' obras urbanas, que ha sigut una concentració de contractistas, una especie de *trust* monopolisador.

De las manufacturas, las importants com las de teixits, s' han estancat, las grans filaturas son estrangeras (inglesas ó suissas) havétselshi traspasat alguna fábrika de las que tenían més anomenada barcelonina.

¿Del comers d' importació qué 'n dirém que no se sápigá? Sucres, cafés, cotóns, blats, cuyros, metalls, se compran al día, deixantse arrossegar els nostres comerciants pels mercats reguladors de fora. Jo 'n coneix un d' importador de sucres y cafés que 'n sab un rengle, que reb informacions directas y que no 's mira per un cablegrama; es extranger. Els cuyros se cotisan per quinzenas, y tot sovint, com dels grans, no n' hi ha més que cotisacions nominals. ¡Oh, y els metalls! Figureuvos que s' ha establert á

Barcelona una casa inglesa pera fer aquest negoci y reb cada día un telefonema de Bilbao ab las cotisacions reguladoras; donchs, com que ningú li ha demanat may l' informació al día, el telefonema que arriba al cap-el tart se queda al despaig sense obrir fins al endemá. Pera veurer d' un cop el nostre comers d' importació, no més cal veurer el port, ahont quasi tot es cabotatge. Els números cantan que el tráfeh del port de Barcelona deu vegadas més car que 'l de Marsella per lo que 's fa pagar als barcos, queda dessota fins del que hi ha al port d' Alger.

Al mercat de valors, si s' exceptúa els carrilayres, no s' hi va iniciar cap mohiment en tot l' any passat; mireuse las revistas de Borsa y semblan *partes* de quartel «Sin novedad.» El diner, per compte d' afluhir á buscar feyna, fugia á tancarse als soterranis. En aqueixa situació ha vingut el pánich.

¿No es ben clar que la culpa no 's pot carregar més qu' als richs pobres qu' han enterrat vius els capitals? El comers, y la banca que n' es l' intermediaria, han arribat á un período de crissis per congestió de negocis que no 's poden resoldre perque no hi ha prou moneda, instrument de transaccions. Fa trent' anys que no 's pensa més que en tenir á totas horas la major quantitat de moneda disponible. El sistema de liquidació diaria de paper á las plassas inglesas (*clearance*), els carregaments de moneda d' or pera auxiliar á las plassas desarmadas, els carnets de *chèques*, la movilizació de las fincas representadas per títuls negociables, y tantas y tantas invencions financieras dels últims temps tendeixen excludivament á simplificar els cambis pera tenir molta moneda á punt de treballar. Ara, si un sol negociant rebutja una moneda metall ó paper, com que la condició essencial del instrument de negoci es que sigui acceptat al mercat, se té de correr á las reserves discutibles del crédito, y ve la desconfiansa, l' alarma, el *krach* esbojarrat.

Donchs si aixó succeheix als grans mercats, ahont el diner valent fuig de las caixas, diguéme lo qu' ha de succehir aquí, ahont el diner poruch s' encauha pera no treballar. La culpa del pánich á Barcelona, si culpa hi pot haver d' un mal colectiu, es ara dels ricatxons que s' amagan els quartos. Ells tenen de ser els primers en reaccionarse. El pánich passat, anirém envant sense ells, si 's quedan ficats als soterranis guardantse las monedas que 's floreixen. Y si no volen sortir dels soterranis, potser vindrá el día en que no hi serán á temps, allí els faltará l' ayre y 's morirán asfixiats per por. Lo que no vol viurer, se té de morir.

TULP

Íntima

Per tú.

Uns mots sechs, virulents, vessants de rabia
han sortit de tos llavis carminosos
y tas paraulas, una frase curta
que he pronunciat, ha dat per contestadas.

Tot seguit, ab gran pressa, nostres cossos
s' han separat, fugintne l' un de l' altre,
mes nostres cors, al lloch de las renyinas,
s' hi han quedat, besantse y rebesantse.

Y l' escusa han cercat els cervells nostres,
per retrobarnos (¡per coincidencia!),
y entretant els dos cors deyan joyosos:
«¡Volen cridar, y aquí maném nosaltres!»

JOHANNUS

EL PARCH EN PERILL

Vostés no saben qui es el senyor Nazer?

Donchs el senyor Nazer es un nort-american que, portat aquí no sé per quin vent, abruga la graciosa pretensió de convertir el Parch de Barcelona, l'únich parch que pera l' seu esbarjo té la ciutat comtal, en una especie de Paralelo rodejat de jardins.

Apressuremnos á fer constar que si 'l senyor Nazer ha vingut aquí ha sigut per pura carambola. Ell porta un plan cómic-aquátich-pirotécnic; pero lo mateix li té desarrojarlo á Barcelona que á las Indias Pastanagals. Tant es aixís, que si 'l nostre Municipi li posa massa dificultats, agafará molt tranquilament els trastets—aixís ho diu un periódich—y se'n anirá al Africa, perque á n'aquest bondadós nort-american tant se li endona divertir als cristians com als moros.

Precisament el Maghzen—qu' es com si diguessim el Govern del Marroch—li ha fet proposicions brillantíssimas, y res li costará al home trasladarse á Tánger, ahont apenas hi arribi trobará carta blanca pera instalar en el siti que millor li sembli els *caballitos* y *titellas* que cuydadosament embalats constitueixen avuy el seu bagatge. Kábilens ó barcelonins, la qüestió per ell es trobar qui se l' escolti y montar, sigui allá hont sigui, els aparatos que temps há porta ideats.

Y no 's pensin que 'l repertori que Mr. Nazer té á la disposició dels catalans ó dels sarracenos—per ell tots son iguals—sigui *moco de pavo*, no. Vegis la llista de las atraccions que al Parch se proposa establir y diguis si es possible omplir uns jardins públics de més bella manera.

Comensin á contar y á entussiasmarse:

Una instalació de quaranta metros d' altura, desde la qual un automovilista's deixarà anar de cap al aygua.

Una esquadra de *petits* barcos que donará *grans* combats navals.

Un equilibrista que, resbalant sobre un fil-ferro, anirá desde 'l *Gurugú* á la Plassa d' Armas.

Un ferrocarril en miniatura.

Una gran roda voladora.

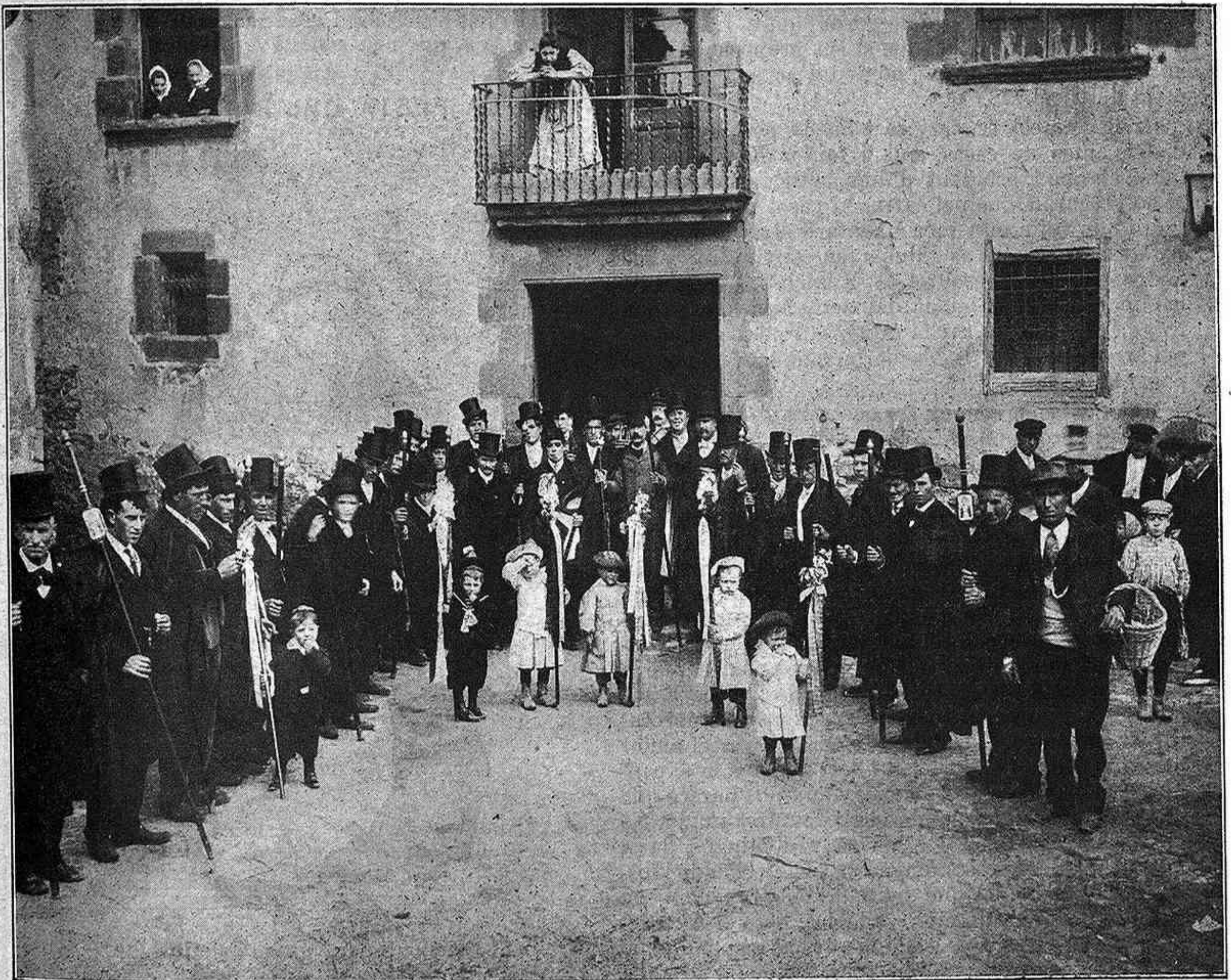
Un teatro de zarsuela.

Y otras y otras atraccions que no detallém pera no feros pesats ni ferir la modestia de Mr. Nazer.

Sembla que, de bonas á primeras, al arribar el *mister* á Barcelona procurá posarse *al habla* ab l' Ajuntament, al objecte de recabar l' autorisació que pera 'l desarrollo dels seus maravillosos plans necessitava.

Per desgracia seva la cosa no va caure gayre bé. La corporació municipal feu el tonto, la premsa tractá l' assumpto ab glacial indiferencia y fins juraria que va haverhi diaris que, ab arguments irrefutables, varen combatre ab forma despiadada el *parallelisador* projecte del nort-american.

COSTUMS CATALANAS

La colla de las *Caramellas del Roser*, sortint de la rectoria de Sant Juliá de Vilatorra.

NOTA DE MAIG

L' esclat de las rosellas.

Pero vet' aquí que al home —si será viul— se li ocorreix convidar els diaris á un gran tiberi, y... *media vuelta á la izquierda*; surten l' endemá els periódichs, y ni un sol se descuyda de manifestar als seus lectors que 'l pensament de Mr. Nazer es una cosa estupendament admirable y que l' Ajuntament farà una barbaritat com un temple si immediatament, avans d' arribar l' estiu, no accepta las hermosas proposicions del desconegut *barnum*.

Jo 'm guardaré prou d' atribuir al tech ofert per Mr. Nazer la rara unanimitat de la premsa barcelonina, pero 'l fet es que, com qui posa oli en un llum, concorre els diaris á aquest banquet y trobar que 'ls plans del rumbós empressari devían sense dilació aprobarse va ser una mateixa cosa.

Y no son ells sols els que s' han engrescat ab els projectes de Mr. Nazer. L' arrendatari de la Vaquería del Parch manifestá ab encantadora franquesa, á l' hora dels brindis, que si las proposicions del *mister* no son aceptadas, no podrá pagar l' arrendament del local.

La declaració es curiosa y ha de posar en guardia als amos de casas, que 'l millor día poden trobarse ab que l' estadant d' una botiga els digui que si no procuran que pel carrer hi passi més gent, es inútil que vajan may més á cobrarli el trimestre.

Davant d' aquestas rahons tan convinents y tan poderosas, ¿qué resoldrá el Municipi? ¿Accedirá á las imperiosas demandas del actiu *mister*, tan calurosament apoyadas per la premsa «que ha dinat» y pel arrendatari de la Vaquería que tem no poguer pagar el lloguer?

Major d' edat com es, no necessita l' Ajuntament consells; pero si un, un sol n' ha d' acceptar de nosaltres, ens permetrém indicarli la conveniencia de que llegeixi lo que 'l nostre estimat colega *El Diluvio* deya el día 12—el 12, nó el 28—del passat Abril:

«Tan amantes somos de que el Parque sea realmente propiedad de los barceloneses, que ni siquiera nos convence ni halaga lo más mínimo los beneficios que al Erario municipal podrían reportar las proyectadas atracciones. Santo y bueno que el Ayuntamiento se procure arbitrios con los cuales pueda hacer frente á los gastos municipales; pero, ¿acaso nuestra Corporación local es una Empresa mercantil? Entendemos que debe procurar sacar el mejor partido posible de los locales destinados á la expendición de comidas y bebidas, y aún nos parece que junto á las fuentes donde suele reunirse numeroso gentío, especialmente los jueves y domingos, daría buenos resultados económicos la instalación de kioscos por el estilo del que hace tiempo funciona con éxito junto á la colección zoológica; pero el Ayuntamiento obrará muy acertadamente, correspondiendo así á los deseos del público, limitando su acción á los límites indicados y procurando que de ninguna manera tomen carta de naturaleza en nuestros pú-

blicos jardines determinadas Empresas que mejor realizarían su negocio, sin menoscabo del interés público, en otros sitios como, por ejemplo, el Paralelo ó el Tibidabo.»

A. MARCH

ENDRESSA

ALS SENYORS DELS JOCHS FLORALS

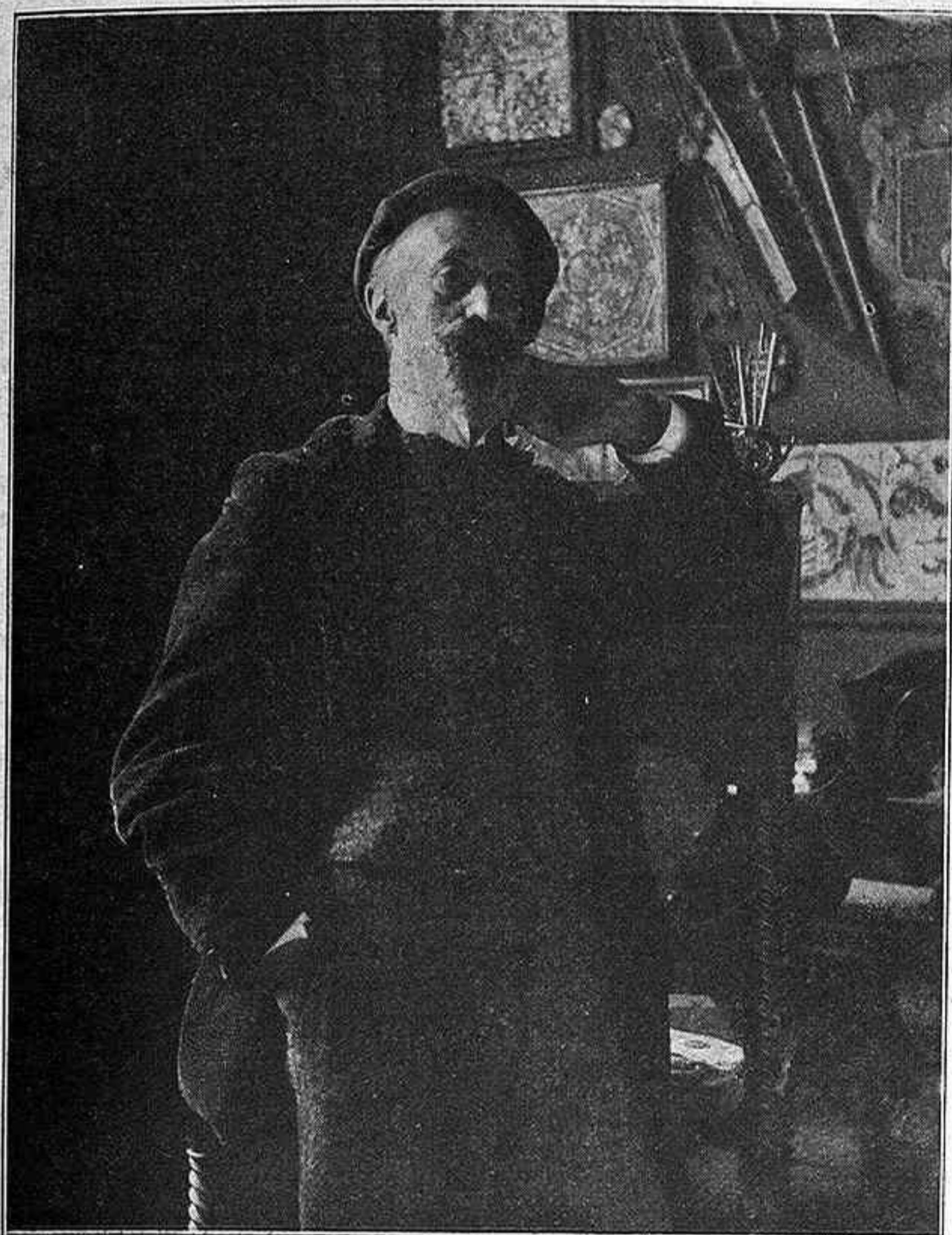
Oh! vates sapientíssims, jutjes de la poesia, vosaltres que de mestres us deu llustre y sabó, crech just que us manifesti que á casa tinch uns versos inédits que 's fan dignes de vostre apreciació. El metro es dels difícils, l' assumpto, concretíssim, basat en fets històrichs d' efecte colossal; tan sóls la *moraleja* qu' aquests versos entranyan

Á LA FESTA DEL PARCH GÜELL

—¿Ahónt va ab parayguas, Caimitu?

—El duch per quan ploqui. ¿No sab que la sardana, ballada aquí, es un crida-pluja infalible?

L' AUTOR DE «LILIANA»

Mestre en Gay Saber

Quan els *Jochs Florals* varen celebrar el seu XXV aniversari, l'Apeles Mestre fou guanyador de la *Flor natural* ab l'hermós idili *La Cigala y la Formiga*. Un any després obtenia la *viola* ab *Els dos Cresos*. Després... una llegenda prou escampada *sotto voce* parlá de conspiració sorda, de *mano oculta* que s'oponían fermament á que l'Apeles Mestre fós nombrat mestre. En efecte, aquell primer literari que té per nom *Margaridó*, aquell excels poema, va anar al cóve sense un accésit ni una senzilla menció.

Y l'Apeles Mestre cregué deber retirar-se, per qüestió de dignitat, sentiment que 's trasllueix en una bella composició que 's titula *El Paria* (1) publicada en el volum *Odas Serenas*.

Ara, ab motiu de solemnizar els *Jochs* el seu cinquantenari, l'Apeles Mestre s'ha decidit á rompre el glás que 'l separava de la clássica institució, y el Consistori—compost de tots els mestres en gay saber—ha volgut fer obra de reparació y de justícia, concedintli l'englantina y fentlo asseure entre ells.

Mercés á la gentilesa de nostre estimat amich y eminent col·laborador, podem oferir als llegidors la primera estrofa de la hermosa poesia premiada que té per títol *Els Pins* y que en son fons hi batega un himne á Solidaritat.

Els pins

Pón els pins de la meua terra
que s'adreçan ab magestat;
llurs arrels furgan en la terra,
llur cimel en l'immensitat.
Llur bronzit sembla un crit de guerra
y és un cant de fraternitat

Apeles Mestre

(1) EL PARIA

Benfactora la Poesia
va invitarme á son festí.
Prenguí l'arpa com solia
y el bordó de pelegrí;
y ab dalit, al rompre el día,
vaig empendre el sant camí.

El festí, quan jo arribava,
comensat era temps há;
—quan el món se despertava
Déu mateix el comensá.
Moren sigles y ell no acaba,
qu' en finint, tot finirá.

Quan traspostos plans y serras
á las portas jo he trucat,
els pòetas d' altrás terras
benvolents s' han aixecat;
s' han borrat recorts de guerras
y las mans m' han allargat.

Sols els meus, sols els trobayres
de la terra bressol meu,
cellajunts y botzinayres
m' han rebut com un juheu;
pochs d' entre ells, per cert no gayres,
m' han dit: «Entra en nom de Déu.»

Sols els meus no m' han fet plassa
vora seu y en sos coixins,
sos esclaus m' han dit: «¡no 's passal!»,
m' han lladrat els seus mastíns.
—Som llatíns y es mal de rassa;
¡Déu s' apiadi dels llatíns!

He deixat l'arpa penjada
y el bordó de pelegrí;
sota l'ampla portalada
m' he assegut lluny del festí.
Si ara 'm treuhen... tal vegada
m' hi voldrán demá al matí.

D. MAURICI VALLS

ciudadá barceloní que á las darrerías del procés del terrorisme va fer las famosas manifestacions sobre la dona que 'l día 27 de Janer de 1907 sortí de la escala de la rambla de las Flors, ahont després se trobaren dugas bombas.

mereix, crech, un accésit de la flor natural. Tots riman ab esdrújuls, detall aristocrátich, l'accentuació 's destaca al puesto ahont ha de ser; dels Jochs Florals son propis, puig sé que si 's llegían m' hauríau de dá 'l títul de mestre en Gay Saber. Mes com que la prudencia filla es del «no t' enredis» y va morirsem l' avia, sens que 'm deixés un *nap*, d' endressarvos el versos, diguéume; ¿que 'n treuría... si 'l qu' ha de guanyá un premi mitj any avans ja ho sab?

ANTÓN DEL SINGLOT

GLOSARI

No hi ha res que senti tant el glosador com el tenir de criticar les dames. La dòna ha sigut posada a n'aquet món per cantar o per ser cantada, i no perquè se li cantin les veritats. La dòna mereix tots els respectes, però sempre que faci de dòna. Quan se reuneixen en comitè i agafen la ploma d'oca pera posar la firma a un document contra'l presupost de cultura, contra'ls museus, contra la biblioteca, contra les escoles bi-sexuals, ja la cosa és molt diferent. Desde'l moment que beligeren se'ls té de donar beligerancia i dir-los-hi la veritat a seques.

I la veritat és la següent: Moltes d'aquestes tres mil dames que voten contra'l «presupost», ja saben lo que vol dir firmar? Ja saben lo que vol dir presupost? Ja saben lo que vol dir cultura? Moltes d'elles, després de firmar, ja estan segures de saber de lletra? Podrien llegir clarament lo que demanen am la firma? Saben que tinguem museu? Hi han estat mai? Tenen ganas d'haver-hi estat? Saben lo que és arqueologia? Han vist mai cap biblioteca? Sabrien demanar

un llibre si hi anessin? Saben ben bé lo que és un llibre que no'n diguin una novela?

El glosador té'ls seus dubtes.

El glosador té'ls seus dubtes perquè'n coneix algunes de dames que són capaces de firmar contra'l presupost de cultura, però no són capaces de tenir-ne; que combaten les escoles, i que'ls convindria molt anar-hi; que desprecien les biblioteques, i quasi hi haurien d'anar a viure; que no saben de res de lo que combaten, que han posat la firma al document com qui's posa una agulla al monyo.

«Ho hem fet per la religió, — diran algunes de les firmants. — No podem consentir de cap manera que als infants que aniran a estudi no se'ls ensenyi la doctrina no més que un cop a la setmana.»

«No més que un cop!», molt bé diu! I elles, les que tenen fills, quants cops n'ensenyen a n'els fills? Ja estan segures, les tres mil, d'ensenyar-ne cada dia? Ja estan segures de tenir temps? És desde'l teatre? És desde'l llit? És anant amunt i avall am l'automòvil? És fent visita? És no fent res? És no ensenyant-los que'ls ensenyen?

«Tenim les monjes», diran elles.

Les monjes són madres, i no són mares, els contestarà'l glosador.

«Què vol dir?», li contestaran.

Que's contentin, els contestarà. Que's contentin amb un dia, ja que elles no tenen temps; que no firmin més, fins que'n sàpiguen; i que no destorbin la cultura. Per guapa que sia la dòna, per bella que sia la rosa, el ser cuidada no li fa mal. Les flors del bosc són molt hermoses, però'l bestiar les pastura.

XARAU

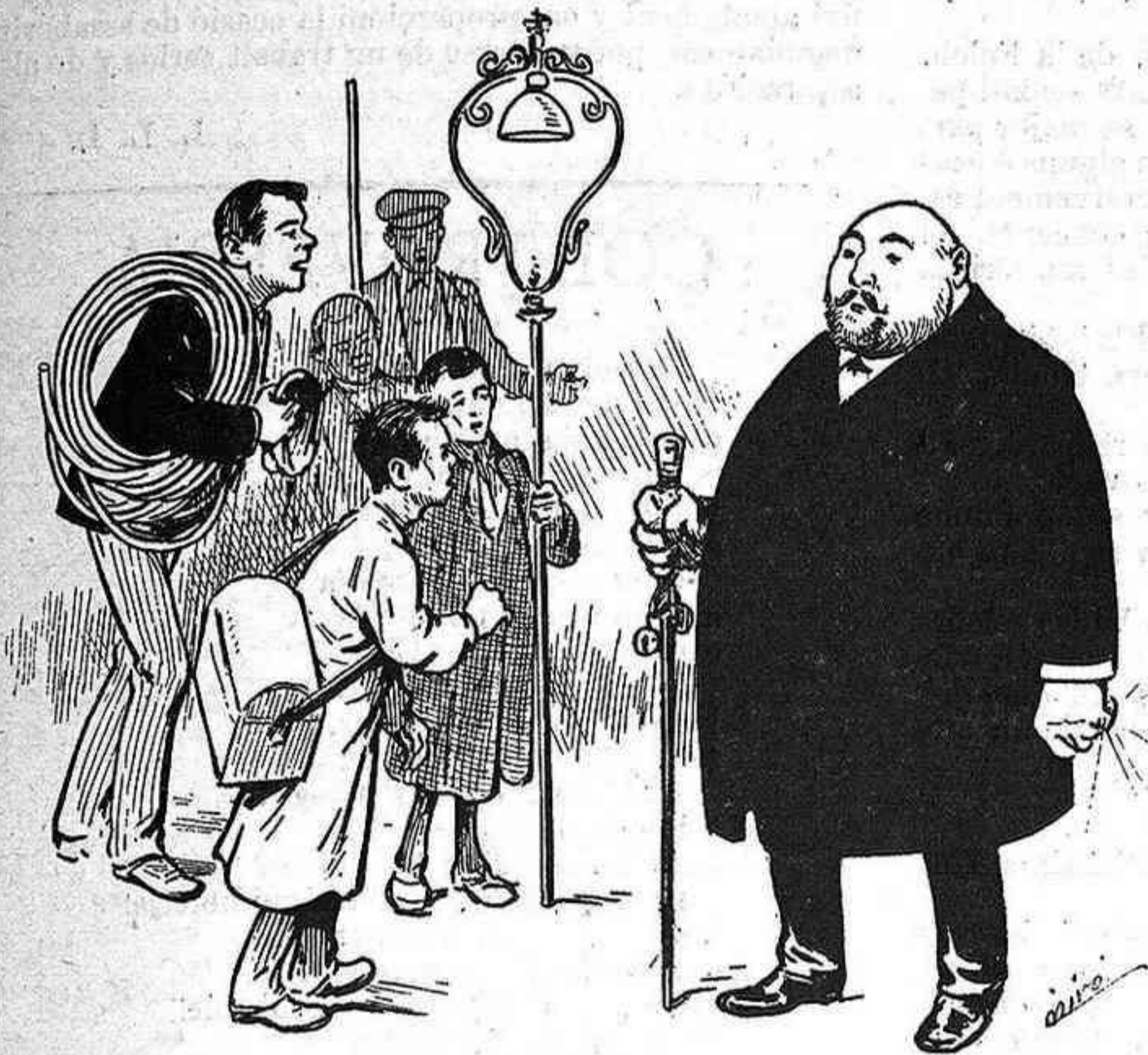
CONCIENCIAS NETAS

— Aixís m' agrada, que hagueu anat á confessar!... Y tú, maco, ja li has dit al capellá tots els pecats que tenias?

— Sí, senyora: li he dit que no més ne tinch un y encare molt petit.

NOTAS CÓMICAS

—Senyor Ossorio, nosaltres també 'n som de lampistas, pero tampoch cap de nosaltres es el lampista de 'n Rull, i que constil

—¿Que si vindrém á veure la seva exposició? ¡Ay, amables aragonesos! Aquí d' exposicions ne tenim cada día, sense necessitat de moure'ns de casa.

MAL DE MOLTAS

—Senyor metje, jo no sé á ma filla 'l que li passa; fa uns quants días que la pobra no vol menjar ni te gana, te la cara molt pansida, las orellas totas blancas, els brassos els te com morts, las camas ja no l' aguantan, els peus els te molt inflats y 'l pitjó es que devegadas, crech que desvariega y tot perquè se 'ns queda encantada y 's posa á contá un, dos, tres,

quatre, cinch... y quan acaba torna á comensar, y aixís es passa estonas molt llargas; senyor metje, per favor vingui á darli una mirada que jo estich desesperat...
—Escoltim, una paraula; ¿ahont la va portar diumenge?
—No 'm recordo... ah; sí; á la tarde vam aná al Parch Güell y al vespre...
—Prou; la cosa 's veu ben clara; ¿sab que té la seva filla?
—¿Qué?
—¡Un gran empaig de sardanas.

SAMATRUQUIS

TEATROS

PRINCIPAL

¿No han vist *El Detective*?... Váginlo á veure. Es un policia que no se sembla de res als nostres y ab aixó queda feta l' alabansa.

L' arreglo de 'n Decourcelle, aceptablement traduht per en Salvador Vilaregut, dona una cabal idea de la potencia imaginativa que inspiran las aventuras d' aquella fura sagás y extraordinaria que descubreix impossibles ab admirable senzillesa.

En la obra hi intervenen elements clássichs de melodrama, pero tan ben combinats y sobriament disposos que un no pot menos d' exclamar: —¡Qué ben portat está tot aixó!

Els actors s' ho han prés ab bona voluntat; resultant un conjunt digna d' elogi. El senyor Jiménez, sobre tot, pot dirse que fa una creació del tipo protagonista.

LICEO

Després de *Amleto*, *La Tosca*. El celebrat barítono Titta Ruffo va oferirnos un Scarpia que si bé no convencé del tot als crítichs, donada la fama de que venia precedit, no pot negarse per aixó que agradá al públich que admira en l' artista portentosas facultats que no precisa discutir una veu fresca, extraordinariamente potent y agradable que emiteix ab facilitat pasmosa, y una naturalitat y un domini de la escena gens comuns en cantants d' ópera. No obstant, creyém també nosaltres que no está en aquesta obra á l' altura de l' Hamlet. El tipo queda massa jove y, en ocasions, bastant difús.

La Pasini y el tenor Fazzini varen compartir molt merescudament las ovacions, resultant un conjunt de primera forsa.

El mestre Vitale conduhí bé la orquesta.

Com á propina de despedida, en Titta va cantarnos, diumenge á la tarde, l' aria-racconto de *I Pagliacci*. Alló va ser una filigrana de dicció y de mímica. Els morenos, entenentho aixís, varen dedicar al festejat barítono una llarga serie d' aplaudiments y cridades á la escena.

Darrerament s' ha representat la *Lucia*, ab éxit.

ROMEA

La alegría del Sol, de Ignasi Iglesias, es una hermosa página poética; un sentit cant á la joventut y á la vida. Apesar de ser obra, com vulgarment se diu, sense pretensions, enclou una trascendental idea y va presentada ab un ropatje de pensamientos exquisits, que conmuehen y reconfortan. El quadret obtingué un éxit excelent y en la interpretació s' hi distingí de debó la senyoreta Xirgu, qu' era, además de protagonista, beneficiada.

—Continúan las representacions del aplaudit drama *En Joan dels Miracles*, que donará encare y per temps molt bonas *taquillas* al Teatro Catalá.

—Dimars va estrenarse *Les ales de cera*, de 'n Folch, una comedieta en dos actes de assumpto molt senzill pero no mancat de interés. Els tipos son en sa major part acertats y en el transcurs de l'obra apareixen alguns *truchs* graciosos. Llástima de algunas escenas excessivament estiragarsadas y de algunas repeticions de concepte. El diálech es elegant, discret y polit, traslluhint una seriosa cura literaria.

La obra del Sr. Folch va ser ben rebuda. Els intérpretes regulars, sobressortint la Sra. Baró y els Srs. Goula, Viñas y Tor.

—Grata nova: el gran Soler, dilluns va reparéixer á la nostra escena. El públich li tributá una ovació.

—Dimecres, benefici del celebrat primer actor Jaume Borrás, ab una estrena que comentarem la senmana entrant.

—Aquesta nit, l' estudiós actor Joaquím Viñas celebra son benefici. En el programa de la funció hi consta, además de las aplaudidas obras de l' Iglesias *En Joan dels Miracles* y *La Colla de 'n Pep Mata*, l' estrena de un monólech cómic de 'n Burgas, titulat *Peus de plom*.

NOVETATS

Dugas obras novas ens ha brindat la gentilíssima Tina durant els darrers vuyt días.

Dal fango, comedia de 'n Wolff, d' un sentit bastant amoral, com diuhen els revisters de la dreta. Una xicota del fanch, recullida y rehabilitada per un artista despreocupat, aixó es tot. Cal confessar, no obstant, que en la obra hi ha tochs de fina observació y que el *fanch* está presentat ab art, á tall de figureta de piano. Tot el llibre sembla escrit pera 'l segon acte ó, millor dit, per una escena del segon acte; una escena lluminosa, emocionant, plena de sentiment y poesia que varen jugar com no 's pot jugar millor la Sra. Tina y el Sr. Carini.

En aquest mateix acte varen estar sublimes de tota *sublimesa* els Srs. Falconi y Bonafini: el primer representant d' una manera acabada el tipo de un camarer de cabaret que no parla, y el segon, un parroquiá que díu ben poca cosa.

* * *

Quel non só che porta realment el sagell de la xispejant ploma de 'n Testoni. Una obra cómica en tres actes, atapahida de picardías y insinuacions de color clar verdós pero exposadas ab una ingenuitat y una gracia que pera ells las voldrían els autors del género *piccolo* espanyol. Cert es que bona part del relleu que prenen aquestas comedias es degut á la espléndida interpretació que hi donan els artistes italians.

El quí més s' hi va lluhir, després de la Tina, en aquesta obra, que va ser molt aplaudida, fou el Sr. Falconi ab un paper de *niño zangolotino* que va detallar admirablement.

Ahir, dijous, degué estrenarse *Il Dedalo*, drama de Hervieu. Se 'n parlará.

TÍVOLI

Pera avuy divendres, la companyía que tant acertadament dirigeix en Pepe Ontiveros vé anunciant una obra lírica que dú per títol: *El pillín de Gangonete*.

Tindrém la satisfacció de anarhi y, més endavant, el gust de dirne alguna cosa.

OLIMPO (Ateneu Obrer-Districte II)

Veritablement artística va resultar la vetllada-concert organizada per la Delegació especial d' aquesta societat.

Formavan el triat programa quatre parts: la primera, á cárrech del Tríu Ricart fou ja molt aplaudida; en la segona, el pianista Vallhonestá interpretá algunas composicions prou conegudas pera poguer ser jutjadas pel auditori; y el judici va ser altament favorable al executant; completant la segona meitat del concert unas quantas cansonetas de la sempre ovacionada Sra. Freixas, cantadas ab exquisida elegancia per la Srta. Portella, y una audició fragmentaria de la ópera *Agar*, qu' executá al piano el seu autor Sr. Cristiá, essent cantats alguns dels fragments per dugas parts notabilíssimas.

A l' audició precedí una conferencia explicativa del *libreto* pel propi autor de la lletra Sr. Carrión.

Per més qu' es quelcóm aventurat en tals condicions jutjar de una obra lírica de tanta empenta, resumirém

las impressions nostras dihent que tant el llibre com la partitura 'm semblaren dignes de que una empresa s' hi fixi atentament y ens proporioni la ocasió de assaborirla degudament, per tractarse de un treball seriós y de altas aspiracions.

L. L. L.

CONTROVERSIA

La senyora Sinforosa, viuda moral, religiosa, persona digna y de pes (á qui tracto ab tot respecte) y que no més té un defecte: el no sapiguer de res,

va aturarme l' altre día al carrer de la Gran-Vía cantonada al d' en Clarís, y després de moltes variadas paraulas reglamentarias, tombá la conversa aixís:

—¿Es cert lo que s' assegura sobre aixó de la *escultura* que diuhen qu' es tan dolent? —¡Dolent l' art?...—¡No sigui heretje! Vuy dí aquesta cosa lletja que vol fer l' Ajuntament.

Vuy dí, aquest plan reprobable! Aquests estudis del diable, sense fré ni religió; aquestas escolas *mistas*, novell planté d' anarquistas y focos de corrupció!

¡Que 'ls en esperan, de penas, als pares dels nens y nenas que vagin á aquells locals! Allí, en lloch de persignarse, segur que deurá ensenyarse de fer gestos inmorals.

Ah! infelissas criaturas, qu' en las escolas futuras vostra virtut hi perdreu! Y vosaltres, perdularis que aboneu aquests desvaris, al infern ¡cóm cremareu!—

Jo, carregat de paciencia, y á pesar de ma prudencia, sort que m' estava apoyat ab un pal dels del tranvía, si no, aquella lletanía me feya caure estirat.

Respiri,—vaig dir—respiri, senyora! No cal que 'm miri com un mortal enemich: aixó, que 'n diu la *escultura*, no es lo que vosté assegura, sinó lo que jo li dich:

CULTURA, vol dir *decencia*, vol dí *estudi*, vol dir *ciencia*, vol dir *civilisació*.

Y aixó, que á vosté la exalta, sent justament lo que 'ns falta, ¿hem de rebutjarho? No!

Vosté, mal que no s' hi avingui, de fills no es fácil que 'n tingui perque ja té las sis creus; deixis, donchs, de manganillas y déixins dur las pubillas á estudi ab nostres hereus.

Aquestas escolas novas, no han de ser téticas covas com vosté suposar vol, sinó alegres jardineras, espayosas canarieras plenas de llum y de sol.

Allá, *infern* y *purgatori* y tot aquest rebombori que al infant deixa aterrat, será cosa secundaria; pro 's donará lliadó diaria d' Amor y d' Humanitat.

DE CAL PARIS

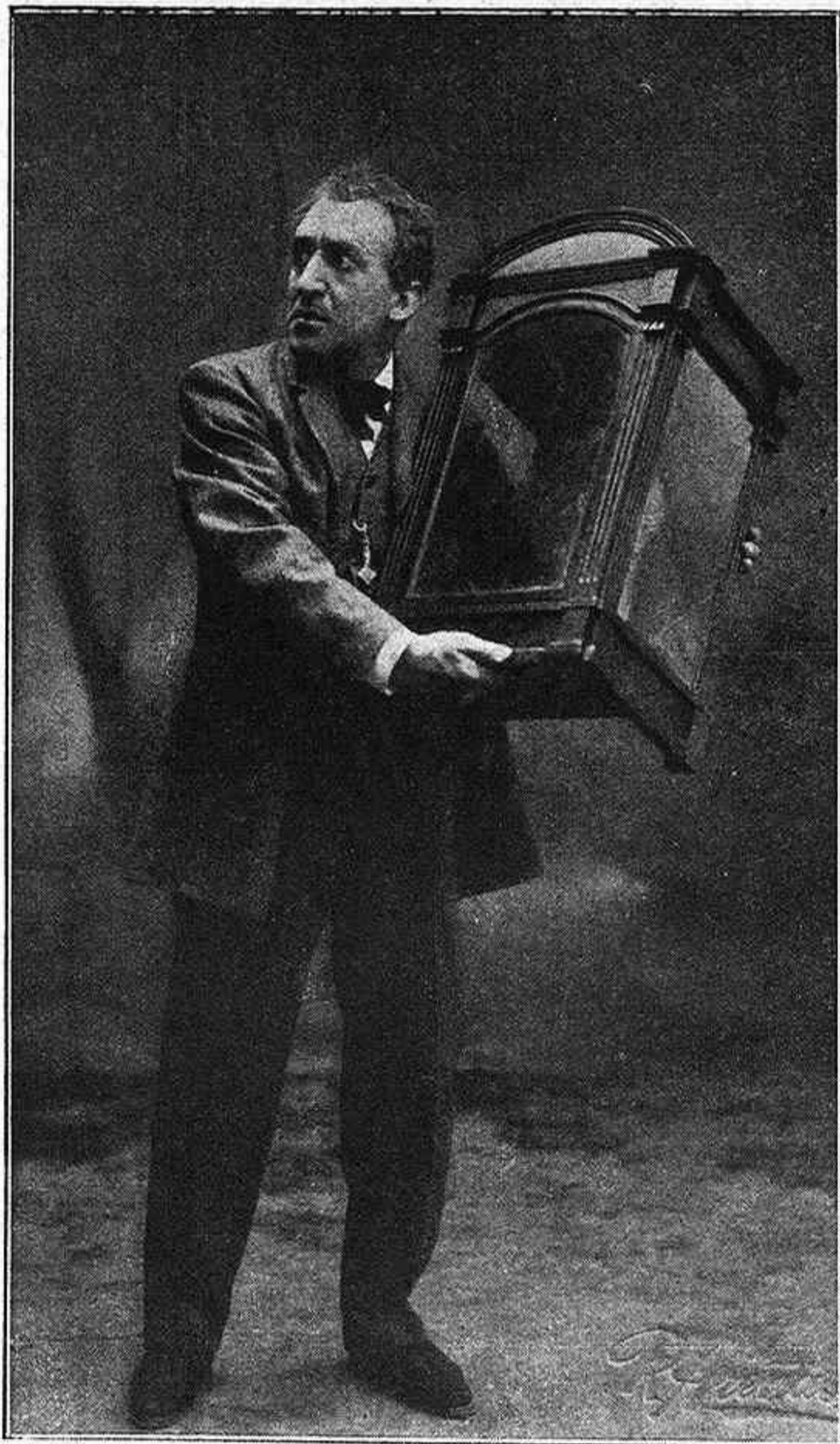

yo vindr

Très élégants (*)

(*) Cuidado, eh,... que llegit aixó en francés ó en catalá, las especies varían notablement

GENT DE CASA

L' aplaudit actor JOAQUIM VIÑAS en el drama *En Joan dels Miracles*, darrer èxit de l' Iglesias.

Y en ff, tantas excelencias y tan bonas conseqüencias entranya aquest noble intent, que jo, donya Sinforosa, el crech l' obra més hermosa que haurá fet l' Ajuntament.—

Després d' aquesta defensa, no sé si la vaig convence; però, boy dantnos las mans al moment que 'ns despedíam, varem quedar que séríam tan bons amichs com avans.

PEP LLAUNÉ

ESQUELLOTS

Dimars varen declarar-se en *huelga* una bona part dels fadrins sastres.

La noticia sigué, en general, rebuda ab bastanta tranquil·litat, perque, com deya un ciutadá filosof, comentantla:

—Ara ray que s'acosta 'l temps calurós y l' anar sense roba no es cap molestia. D' haver estallat la *huelga* á entrada d' hivern, ¡llavoras si que 'ns haurían atrapat de debó!

Per lo demás, si 'ls sastres tenen rahó, celebraríam que 'ls la donguessin.

Y creyém que pera *surgir* satisfactoriament la qüestió no faltarà qui posi *fil á l' agulla*.

Un altre capítul de la novela arlequinesca *La verdad en marcha* destruhit.

El *hombre misterioso*, aquell famós *hombre misterioso* á quí días y días va estar remenant *El Progreso*, presentant-lo com un tipo sospitós y calificantlo de *separatista* (aixó no podia faltar) y de no sé cuántas cosas més, ha sigut posat en llibertat per no resultar res contra ell.

Quan la policia detingué al *hombre misterioso* del *Progreso*, aquest periódich, ficant com de costum els peus á la galleda, va omplir columnas y més columnas, enredant un assumpto que fins els més curts de gambals podían comprendre que careixía completament d' importancia.

Y ara que el *hombre misterioso* ha recobrat la llibertat, després d' haver estat pres algunas senmanas á causa tal volta de la venenosa atmósfera creada pel diari de 'n Lerroux, ara la *Gaceta dels xinos*, vehícul de tots els infundis y de totas las farsas, dona senzillament en quatre ratllas la noticia, sense tenir sisquera la noblesa de dir á la pobre víctima de la seva mal intencionada informació:—Dispensi, *hombre misterioso*, ens varem equivocar.

Aquesta es la bona fé, aquesta es la probitat dels que 's titulan defensors del poble y pretenen posar *en marcha la verdad*... pera enterbolirla y ofegarla y, sobre tot, per fer rals.

Estém en plena época de miracles.

Llegeixin lo que diu un diari de la localitat:

«Telegrafian de Nova-York que 's troban sense treball 4.750,000 obrers.»

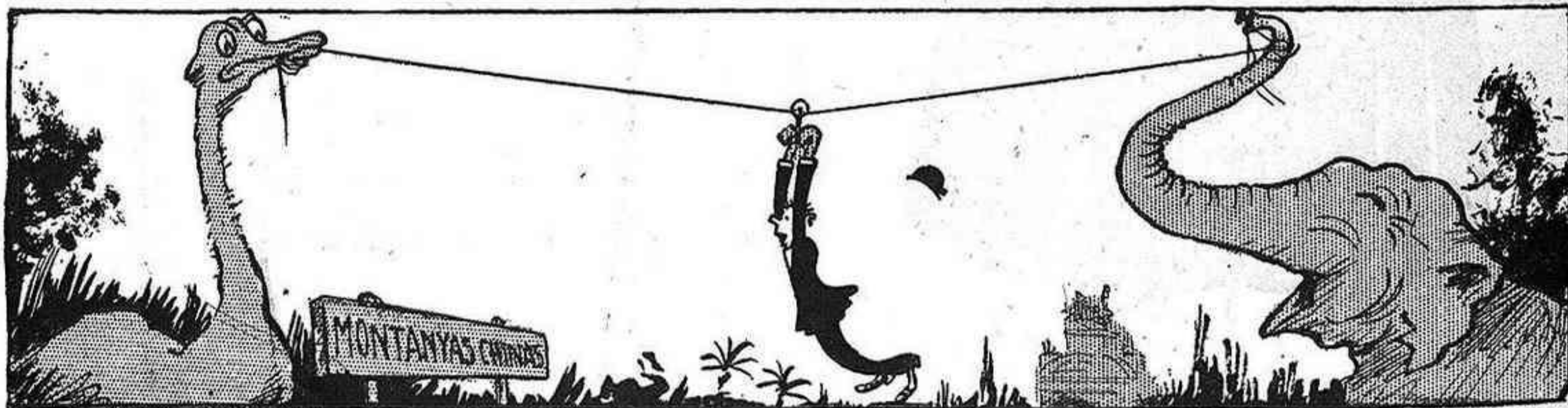
¿No es verdaderament meravellós aixó de que en una població qu' encare no té quatre milions d' habitants n' hi hagi á prop de cinch milions en vaga forrosa?

Variacions econòmicas.

La capta á favor de don Alacandro, que avans se titulava lacónicament, com correspon al carácter napoleónich del interessat, *Suscripción Lerroux*, ha cambiat de nom.

Ara 's diu... (déixinme pendre alé, que la cosa es llarga:) *Suscripción popular para poner á disposició del señor Lerroux fondos políticos*.

UN' ALTRA ATRACCIÓ DEL PARCH

Y aquesta, aixís presentada, ¿no fora ben celebrada?

¡POBRE PASTOR!

—¿Qué faig? ¿Seguiré aguantantme,
caygui ó no caygui el ruixat?
¿Me 'n tornaré á la masía?
¿Abandonaré el remat?

Els directors del tinglado deuen haver calculat que allargant el títol augmentarán també els babaus que de tan ignocenta manera donan pel recreo del *ilustre emigrado* diners que per ells ó per alimentar als seus pobres fills necessitan.

*
*
*

Lo més graciós, en mitj de tot, es aixó de *fondos políticos*.

¿Qué diastre poden tenir de polítichs uns quartos que don Prudencio 's gastarà segurament *como le dará la gana*?

Lo que trobo perfectament comprensible es lo de *fondos*.
¡Y no poch *fondos*, per la gracia de Deu!

El diumenge á las Arenas
va torejarhi en «Segura»,
un mexicá milionari
que, ab el temps, *fará fortuna*.
Ja poden ser braus, els toros;
per rendirlos may s'apura:
treu un bitllet de mil *pelas*,
els hi ensenya... y se li ajupen!

Las medallas que 'ls regidors zaragossans han regalat als nostres concejals, ostentan una inscripció que diu: *Premio al mérito*, y portan una anelleta que verdaderament trenca 'l cor.

¿Voldrían fer el favor de dirnos els nostres regidors, agraciats per la immortal Zaragossa, quins mérits varen contreure á la capital aragonesa durant las festas del Rey D. Jaime, que allí se celebraren l' any 1904, y que fins

ara no han sigut premiats ab una medalleta de plata de lley, per cert molt xamosa?

La qüestió financiera
á quíns extréms ha portat!

—Senyoret, cinch centimets,
que no tinch res per menjar!
—¿No teniu res?.. ¡Quína ganga!
¡Si que sou felís!.. ¡Vos ray!
¡Jo, que tinch doscents mil duros
en comptes corrents als banchs
de Barcelona... jo sí
que soch ben desgraciat!

¡Vaya un descans dominical el que varen fer diumenge passat els nostres sardanistas!

Al matí: Sardanas á la Plassa de la Universitat.

A la tarde: Sardanas al Park Güell.

Al vespre: Sardanas á Bellas Arts.

Ja ho va dir en Maragall:

*La sardana es la dansa més bella
de todas las dansas que's fan y's desfan...*

Y els barcelonins s'ho están prenent tant al peu de la lletra y tant á la valenta que no tardarém á veure com s'alsan en nostras plassas dos grans monuments: el segon á n' en Pep Ventura...

—Y el primer?

—El primer á n' en *Sardanàpalo*.

Un estudiant de fora baixa á examinar-se á Barcelona.

Al tornar al poble, son pare li pregunta:

—¿Cóm ha anat, aixó, bordegás?

—Molt bé, respón el noy: M' han donat tres premis,... un per la *memoria*...

—Y els altres?

—No me 'n recordo!

Diumenge passat, entre las festas que varen tenir lloch al cim del Tibidabo, s'anunciava un gran concurs de *Diávolo*.

Y aquest número del programa va resultar un complet fracás, per falta de concursants. Els iniciadors se devían creure que molts dels nostres nens hi acudirían, pero no va ser aixís.

¿Qué fan, donchs, parats, els nostres *enfants terribles* jugadors del *diávolo*?

Qué fan?... Fan llit, ab el cap trencat.

Llegim:

«La Majordomia del Ajuntament publica una nova relació d' objectes trobats á la vía pública y depositats en aquella dependencia pera ser retornats als duenyos respectius.

Dits objectes son els següents:

Uns rosaris.

Un Sant-Cristo.

Una estampa de Sant Joseph.

Una butlla.

y Una medalla de Solidaritat.

Senyor Puig y Cadafalch: ¿No ho ha perdut pas vosté?

Dos metjes parlan de cosas del ofici:

—De vegadas, diu el més jove, se confonen els veritables sentits de las paraulas cuidar y curar, sobre tot quan se tracta de certs malalts.

—Donchs jo no ho confonch may, respón l' altre ab aplom. La experiencia m' ho ha ensenyat y no 'm separo de la norma: Si 'l malalt es rich, el *cuido*; si el malalt es pobre, el *euro*.

NOTAS DE CASA

Ab ocasió de las festas dedicadas als mestres compositors de Sardanas, el Centre Nacionalista Republicà Fivaller ens ha enviat cinch vals de pa y arrós pera repartirlos, com aixís ho hem fet, entre personas necessitadas.

∴ D. J. Berga y Boada ens participa que durant la primera senmana de Maig tindrà oberta á can Parés una Exposició d' Esculpturas.

∴ La secció de Foment de la Sardana de l' Associació Popular Catalana prepara, ab motiu del cinquantesari dels Jochs Florals, un gran Concurs de Sardanas que se celebrarà á la plasa d' Armas del Parch á dos quarts de deu del matí del diumenge dia 10 del corrent.

DEL DÍA

—Deu la guard.

—¿A quí demana?

—Soch el lampista.

—¿El lampista?

—¿Verge santa!.. ¡aneu aneu..!

—¿Ahónt..?

—Marxeu desseguida!

—Aneusen á la presó;

—Aneusen en Rull que us necessita!

—¿Que vas als Jochs Florals, Lari?

—Noy, em falta lo milló.

—¿Que no tens invitació?

—Cá; no tinch... ganas d' anarhi.

—Diu que al teatros farán funcions sense pagá entrada..?

—Si, es cert; bé deurás anarhi.

—No m' hi pendrán pas per altre; per veure dramas de franch no cal que 'm mogui de casa.

A Bellas Arts y el Parch Güell
¡quín tip de ballar sardanas!
L' arcalde també hi va anar,
y encare que no ballava,
casi bé asseguraría
que 'l feyan ballar els altres.

A. S. MATRÁS

En una reunió 's parla de prometatjes.

—¿Que no ha tingut may novia?—pregunta una noya á un jove.

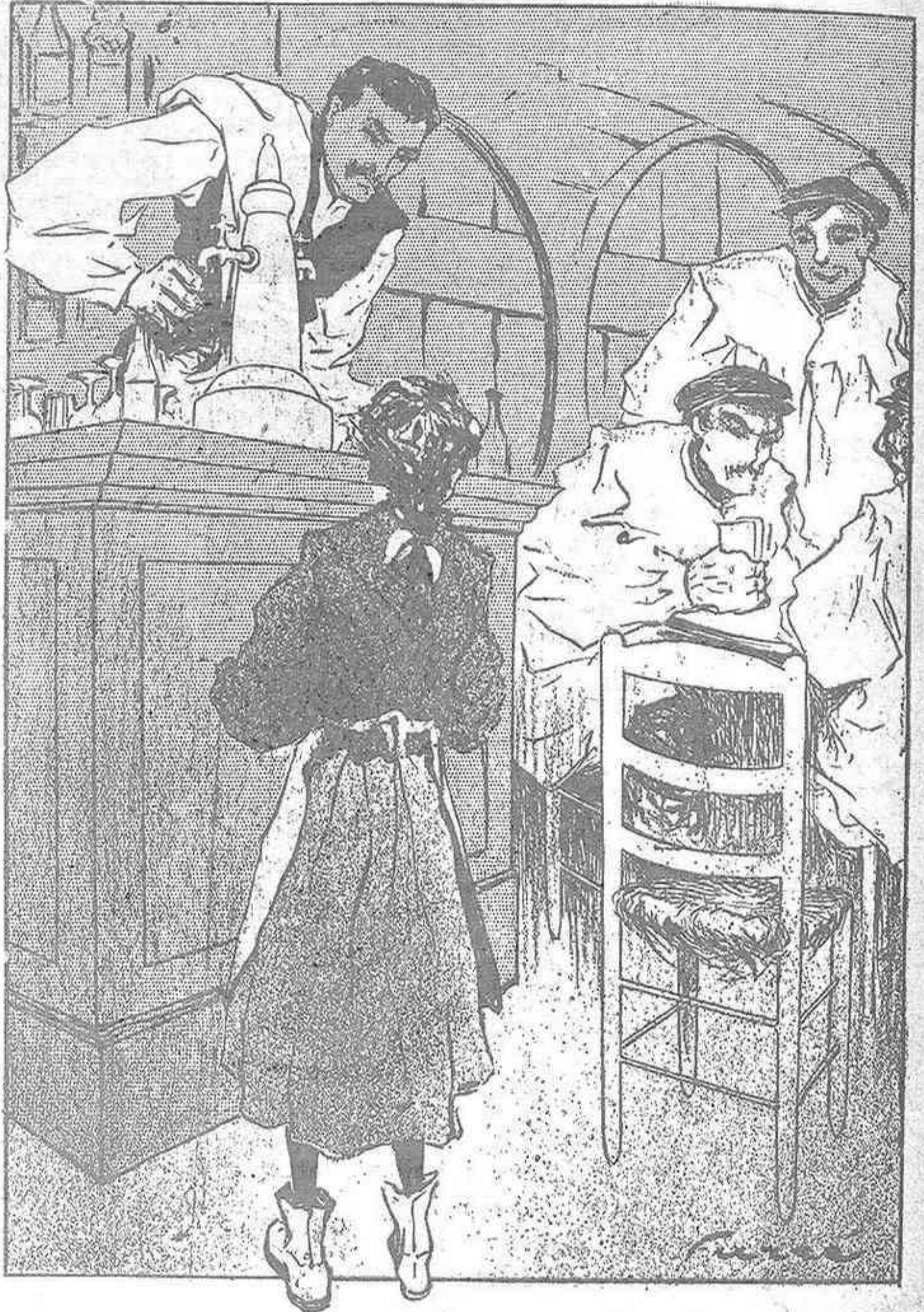
—Sí, senyora;—respón aquest.—N' he tingudas tres y en totas tres he estat desgraciat.

—¿Y aixó?

—La primera 'm va fugir y no l' he vista més; la segona va morir-se, y ab la tercera... m' hi vaig casar.

Un comerciant, rabiós perque 'l caixer li ha fugit ab un grapat de mils pessetas, y en la imprescindible necessitat d' haverne de menester un altre, publica en un diari de la localitat el següent anunci:

DEL DIA

—¿Una americana? No 'n fem avuy. Volém secundar la huelga dels sastres.

«Necessito caixer. Dono bon sou. Inútil presentar-se sense la garantía de ser coix de las dugas camas.»

En Galet arriba á casa seva á mitja nit y completament borrarxo, en tant que la seva pobra dona s' escarrassa brodant las cenefas d' uns mocadors.

Un amich el reprén dihentli:

—¿No te 'n donas vergonya de fer aquestas esses mentres la teva muller treballa fins á altra hora?

—¿Fent esses?... ¡Encare l' ajudol!—fa maquinalment en Galet.—¡Li dibuixo 'ls brodat!

Un capitá de barco, al adonarse del perill que corre la embarcació, donchs fa un temporal horrorós baixa á la bodega pera veure si hi ha avería. Al ser allí sorprén á un passatjer que s' está atipant de sucre.

—¿Qué fa vosté aquí?—pregunta 'l capitá.

—Menjo sucre. Aixís, quan arribi l' hora, potser trobaré menos salada l' aygua.

Una dona que, además de ser extraordinariament

lletja, té la desgracia de sentir el corch dels gelos, diu un día al seu marit en el moment que aquest se disposa á empendre un llarch viatge:

—¿Oy que no m'enganyarás? ¡Júramho que no m'enganyarás!

El marit, ab tota calma:

—No, dona; y trobantme lluny de tú, encare menos. Si t'hagués d'enganyar, ho faria quan te tinch á la vora.

SINGLOTS

¿En el cap dius que hi tinch sebas?...
Jo dich que tú hi tens pardals.
¿No es vritat, donchs, que á tot hora
podríam fé un bon guisat?

Tens á cada galta un clot,
un altre á n'aquí á la barba,
y ab tants clots, no sé si ets tú
ó bé un carrer del Ensanxe.

¿Dius que no entens que sent com ets modista
cregui casi tothom qu'ets bugadera?
Pensa que si es vritat no hi tens l'ofici,
en cambi hi tens... la llengua.

Si pogués parlar la lluna
de nosaltres... ten segú,
que per més que 't disculpešsis
ningú 's casaría ab tú.

ANTÓN DEL SINGLOT

SOLUCIÓNS

A LO INSERTAT EN EL ÚLTIM NÚMERO

- 1.^a XARADA I.—*Si-la.*
- 2.^a ID. II.—*A-me-ri-ca-na.*
- 3.^a ID. III.—*Ra-mo-na.*
- 4.^a ANAGRAMA.—*Sabadell, badellas.*
- 5.^a LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Matilde.*
- 6.^a CONVERSA.—*Crema.*
- 7.^a GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—*Malgrat.*

TRENCA-CAPS

XARADAS

ESCENAS DE TABERNA

I

UN RIFAT... QUE HA TRET LA RIFA SENS JUGAR

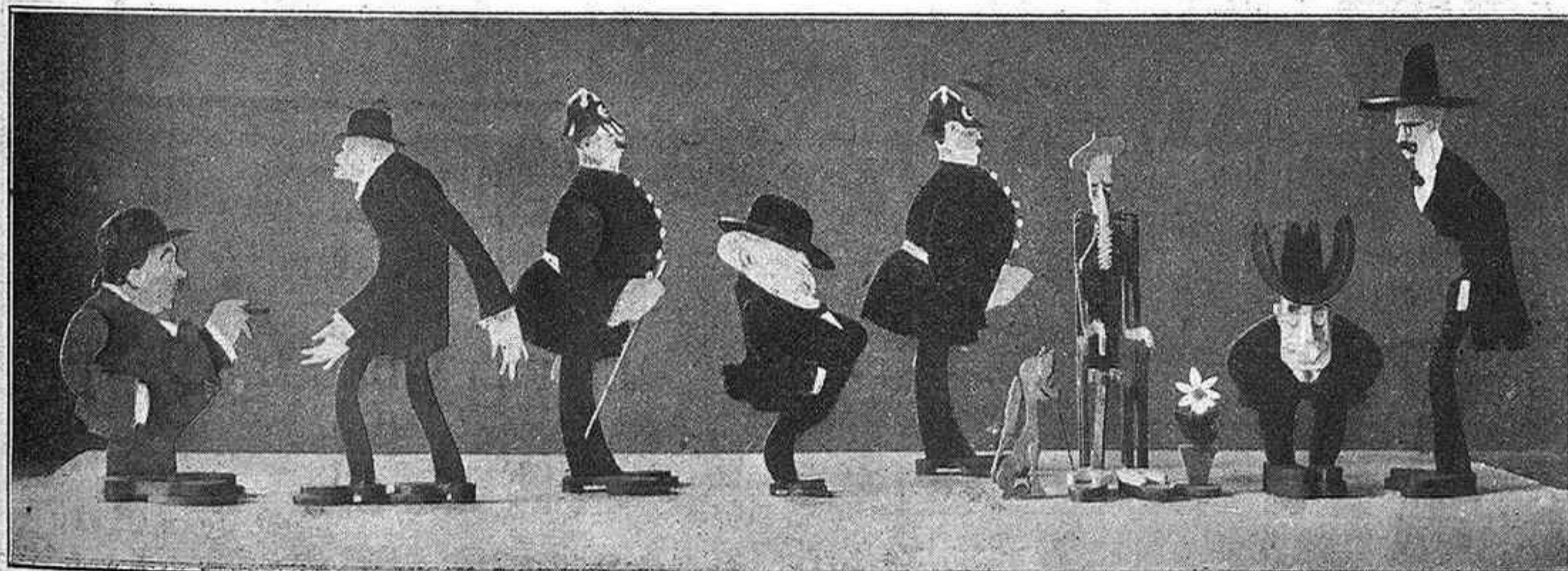
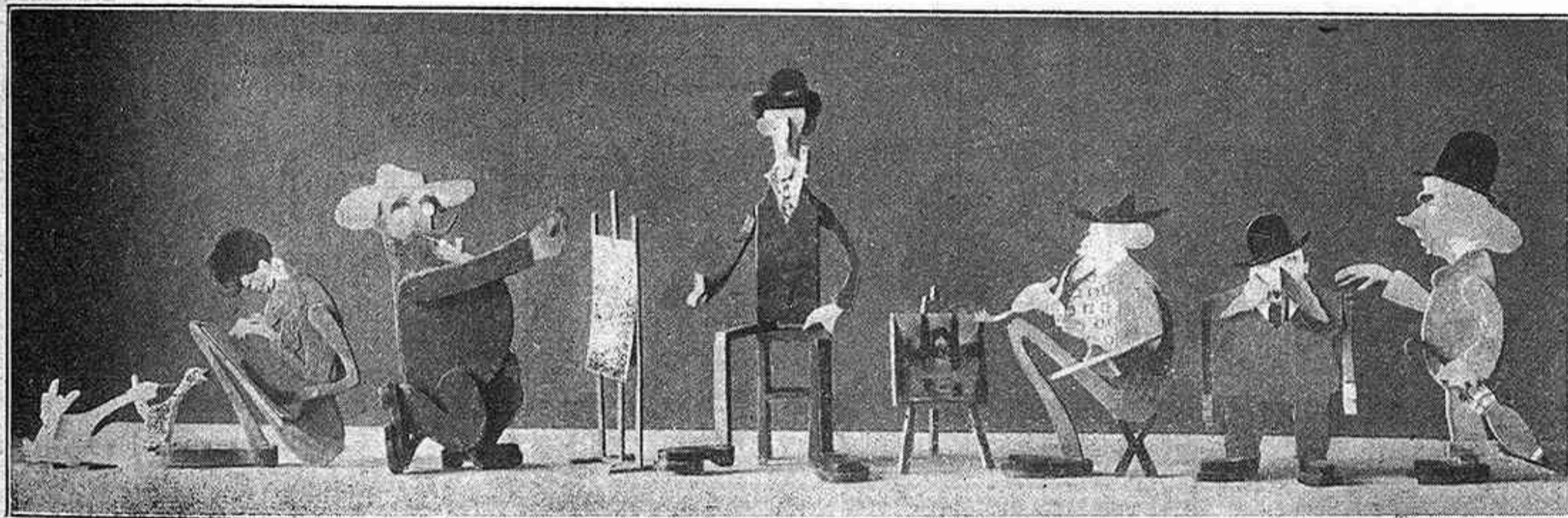
—Apa, noy, pósamen cinch...

¿Qué 't té el mosso, tú, Antonet,
que 'l veig tot ensopidot?...

—Es que se l'hi ha desfet
el casament... y era prompte...

—Ab la Tot? ¿Ho has vist encar
que sempre porta á la cara
dos-dos?... ¡Si t'has d'alegrar!

ART HUMORÍSTICH

CARICATURAS DE FUSTA

originals del dibuixant Bagaría, exposadas al Saló de can Reig.

¡Pósan cinch pagantlos tú!...

—¡Y á mí!...

—¡Y á na mí també!...

—¡Si aixó se celebra així!...

—Y després li cantaré...

alló: «*El viino hará olvidaaaar las peeeenas del...*» ¿m' entens?

—¡Sí, pro ara ab la meva *dos-hu* beheu y tots contents!...

—Ja veurás; el que 's *hu, hu*; no 't sápigra greu, tú has tret, pots dí á tot arreu, la rifa, sense comprar cap bitllet.

II

BUSCANT PER JUGAR Á LA «TOTAL»

—Te, noy, posa aixó al calaix...

—Ja coneix que has perdut tú...

—Donchs, no, que ha estat en Genís.

—¿Que voldrás beure un vermuth?...

—No tinch set... ¡vinga una capsa de mistos!... el demés... tú pensa 'n tinch deu de pagats...

—¡Fem la *tot*, Miquel?

—No 'm vull

jugar *dos* una *hu-tres*; no m' hi conteu;...

—¡Ha perdut!...

—Donchs feula ab en Mazantini,

En Cisco, el Peixeté y tú...

—¡Just! ¡Pórtan cinch que vull beure...

y aplaca, Miquel, l' orgull

que de més cremats n' hi han!...

—Aquí 'n van cinch...

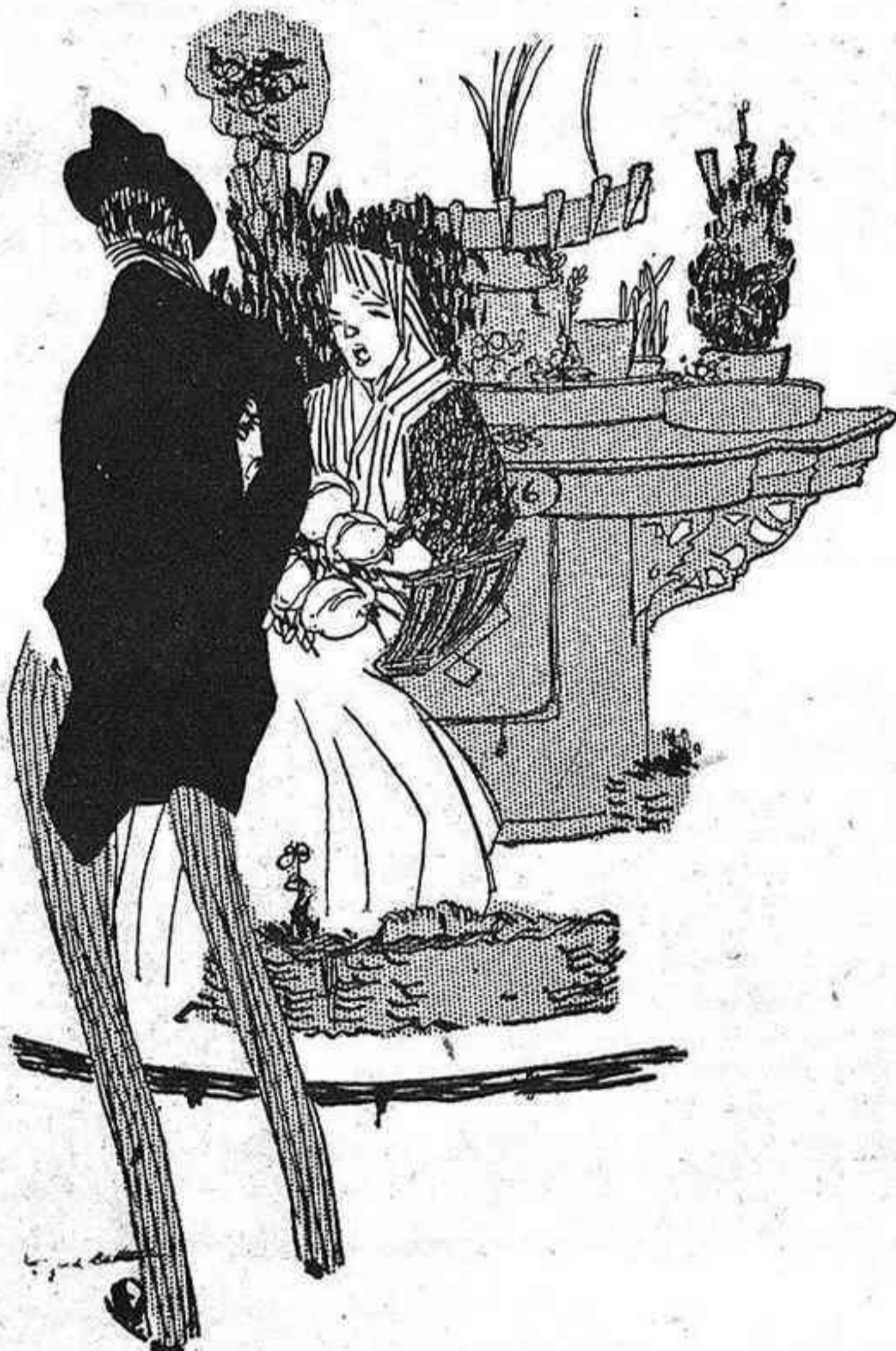
—Míram, Brú...

que beuré tots dos...

—A mí

me 'n fas mitja,... del aixut.

Á LA RAMBLA

—¿Qu' es la Reyna de la Festa, vosté, noya?

—Y aral ¿Per qué m' ho pregunta?

—Com que veig que entrega flors naturals...

III

DIÁLECH ENTRE UN CAMÁLICH Y UN COTXERO

—Canela, ¿que fem un truch?

—Sí, home, juguém la *total*...

—¡Es el *dos* de nostre vicí!

—Pro ha de ser depressa, Mas...

—Ves s' hi ha d' anar de depressa

que 'n *Dos-hu* m' está esperant...

—¿Que tens de fe algún viatge?

—Y el caball ja está enganxat.

—Porta las cartas, Manel,

y els tantos...

—Aquí ho teniu.

—¿Qué menjas?

—*Prima-primera*.

que 'n Miquel m' ha donat.

—¡Apa juga! ¡Aquí va un rey!

—¡El matol!

—¡No crideu tant!

feume aquest favor, Canela,

que 'ns podrián agafar.

J. MORET DE GRACIA

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7.—Poble catalá.

2 4 5 8 2 7.—Temps de verb.

7 5 1 3 2.—Licor.

1 5 3 2.—Temps de verb.

4 2 7.—Part del cos.

7 5.—Nota musical.

4.—Consonant.

2 7.—En las cartas.

1 5 3.—Verb.

7 2 3 2.—Nom de dona.

1 5 3 2 7.—Temps de verb.

3 6 7 7 5 2.—Nació europea.

7 2 1 6 3 4 5.—Nom d' home.

C. PAKÁT ILLA

CONVERSA

—Hola Ramón, ahont vas tan depressa?

—Vaig á casa de nostre amich Montaner.

—¿Y que hi ha en aquesta ampolla que portas á la má?

—Ginebra, y de la bona.

—¿Per quí es?

—Per quí entre 'ls dos havém dit.

TRES NEBOTS DEL ONCLE

SINONIMIA

Es molt *tot* donya *Total*,
puig ahir sortint de missa
va doná una gran pallissa
á la filla d' en Pasqual.

ANTONI FELIU

TARJETA

D. ROCA ROMEU

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas el
títul de una xistosa pessa catalana.

P. A.-(a) PAU DE LAS CALSAS CURTAS

GEROGLÍFICH

LA
LA FILLA DEL MARXANT
DL
F II A

JOAN CATAU

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

LA CAMPANA DE GRACIA

publicará demá dissapte un

Número Extraordinari

dedicant gran part d' ell á la

FESTA DEL TRABALL

Además de las dels habituals redactors del senmanari, hi figurarán las firmas d'en

Pau Iglesias, Faume Carner, Josep Prat, E. Bach, Ramón Sempau, Joan J. Morato, etc., etc.

8 planas de ilustració y text, 10 céntims

Llibre indispensable á tots els aficionats al art dramátich.

Manual práctic de l' actor

Preu: 2 rals

ÁNIMAS PERDUDAS per F. XAVIER GODO

Ptas. 2

Guerra de la Independencia

EXTRACTO

DE LOS

EPISODIOS NACIONALES

DE

BENITO PÉREZ GALDÓS

Un tomo, encartonado.

Ptas. 2

TARJETAS POSTALS

RAMÓN CASAS

NOVA COLECCIÓ

Se ven á can López y al Fayans Catalá

Ptas. 1

EDICIÓ POPULAR

D'EN

SANTIAGO RUSIÑOL

LLIBERTAT!

Preu: 1 pesseta

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet además un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

NOYS Y NOYAS

—¿Qué me 'n diu d' aquest quadro?

—Qu' es hermosíssim.

—Donchs, segons els fanátichs, aixó es lo més immoral que s' ha vist al món